

ΧΩΡΟΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Η διερεύνηση των προβλημάτων που σχετίζονται με την ασφάλεια, την παιδαγωγική ποιότητα, τις προδιαγραφές, το σχεδιασμό και την διαχείριση των χώρων παιχνιδιού στην πόλη, αποτέλεσε αντικείμενο της Ομάδας Εργασίας που συγκροτήθηκε στα πλαίσια του έργου της Μόνιμης Επιτροπής Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς και Νεώτερου Αρχιτεκτονικού Έργου και ανατέθηκε με την 10/14.1.2003 απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του ΤΕΕ/ΤΚΜ. Στην Ομάδα Εργασίας συμμετείχαν οι Αρχιτέκτονες Ολυμπία Καραγιάννη, Ευθυμία Καρυώτη και Ελένη Σουλτανίδου.

Η εικόνα που παρουσιάζουν οι παιδικές χαρές εκφράζει την κυρίαρχη αντίληψη της πολιτείας για την παιδαγωγική ποιότητα των χώρων που αρμόζει στους νέους της. Εκφράζει επίσης την αδυναμία των υπεύθυνων φορέων να οραματιστούν σχεδιάσουν και υλοποιήσουν χώρους ασφαλείς που να στηρίζουν το δημιουργικό παιχνίδι, τη βιωματική μάθηση.

Η ασφάλεια και η παιδαγωγική ποιότητα των παιχνιδότοπων είναι οι δύο παράμετροι που μας απασχόλησαν στα πλαίσια αυτής της εργασίας. Συγκεκριμένα έγινε: ανίχνευση των ιδιαίτερων προβλημάτων που σχετίζονται με τη διαδικασία σχεδιασμού υλοποίησης και συντήρησης των χώρων αυτών με α) τηλεφωνικές συνεντεύξεις με τεχνικές υπηρεσίες των δήμων β) φωτογραφική αποτύπωση παιχνιδότοπων σε 6 δήμους της Θεσσαλονίκης και αυλών σχολείων που ανακατασκευάστηκαν μέσω προγράμματος του ΥΠΕΣΔΔΑ, γ) ανασκόπηση της υπάρχουσας νομοθεσίας και των προτύπων ασφαλείας που ισχύουν στη χώρα μας από το 1998 δ) στοιχεία από έρευνες του ΥΠΕΣΔΔΑ, της Ιατρικής σχολής Αθηνών, του ΕΛΟΤ (ημερίδα για την ασφάλεια παιχνιδότοπων - Αθήνα Απρίλιος 2003.) Τέλος έγιναν συζητήσεις με αρχιτέκτονες και παιδαγωγούς με ειδική ενασχόληση στο θέμα του σχεδιασμού π. χαρών και ανασκόπηση ελληνικής και ξενόγλωσσας βιβλιογραφίας για σύγχρονες τάσεις σχεδιασμού.

Η εργασία καταλήγει σε κάποιες ιδέες-προτάσεις προς τους υπεύθυνους φορείς για δράσεις που θα κάνουν τους χώρους αυτούς ελκυστικότερους και περισσότερο ποιοτικούς για όλους τους χρήστες, ηλικιωμένους, γονείς, παιδιά και εφήβους, αλλά και θα μειώσουν τον αριθμό ατυχημάτων.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Η υλοποίηση (σχεδιασμός και κατασκευή) και η συντήρηση αυτών των χώρων είναι μία δραστηριότητα που πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο από τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο σχεδιασμός είναι θέμα του μελετητή και γίνεται με βάση την εμπειρία, την διαίσθησή του, παραδείγματα από παρόμοιους χώρους και σε κάποιες περιπτώσεις την εφαρμογή των προτύπων. Δυστυχώς δεν γίνεται κατανοητή από τους φορείς υλοποίησης η πολυπλοκότητα του εγχειρήματος. Αυτό προκύπτει και από έρευνα του ΥΠΕΣΔΔΑ σχετικά με τι καταγράφουν οι τεχνικές Υπηρεσίες των Δήμων ως εμφανιζόμενα προβλήματα: Φθορές-βανδαλισμοί- χρήση από ενήλικες, έλλειψη συντήρησης οργάνων, ευαισθησία ξύλινων οργάνων, έλλειψη φύλαξης, μικρό μέγεθος οικοπέδου, λάθος εγκατάσταση - ανειδίκευτο προσωπικό, αντιδράσεις γειτονιών λόγω θορύβου, έλλειψη χρη-

ματοδότησης, αποσπασματική τοποθέτηση οργάνων, ελλιπείς έλεγχοι παραλαβής, έλλειψη παρακολούθησης -ελέγχου ζημιών, δυσκολία επιλογής των νέων ειδών, κακός φωτισμός.

Ο σχεδιασμός όμως δεν μπορεί να μένει μόνο σε αισθητικά, λειτουργικά κριτήρια και στην τήρηση των προτύπων ασφαλείας που μπορεί να προδιαγράψει ο μηχανικός αλλά χρειάζεται και συνολική παιδαγωγική προσέγγιση η οποία αυτή τη στιγμή λείπει.

Η ΕΙΚΟΝΑ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΟΙ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΧΑΡΕΣ

Η χωροταξική τους κατανομή είναι ανύπαρκτη καθώς και κάποιοι χώροι από αυτούς είναι εντελώς ακατάλληλοι καθώς βρίσκονται σε νησίδες οδών, σε χώρους επί κεντρικών λεωφόρων με μεγάλο κυκλοφοριακό φόρτο, έντονη ρύπανση, έλλειψη πρασίνου, μικρής επιφάνειας, έντονης κλίσης.

Έλλειψη συντήρησης, εμφανή θεμέλια που αποτελούν κίνδυνο σε πιθανή πτώση

Οι γενικές αρχές οργάνωσης και λειτουργίας των π.χαρών εμφανίζουν μεγάλες ομοιότητες. Δεν έχουν κανένα στοιχείο που να υποδηλώνει την ταυτότητά του τόπου που βρίσκονται, τις φυσικές παραμέτρους και τα ιδιαίτερα γεωγραφικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά αυτού. Ο διαχωρισμός των ηλικιών δεν είναι σαφής γεγονός που εγκυμονεί κινδύνους α) ασφάλειας (το μεγάλο παιδί τρέχει εκεί που το μικρό παίζει με την άμμο) αλλά και β) παράβλεψης ηλικιακών ομάδων όπως των εφήβων που συνήθως αγνοούνται ως χρήστες των χώρων αυτών. Η πιστοποίηση των παιχνιδιών δεν είναι υποχρεωτική και στην πλειοψηφία των περιπτώσεων δεν υπάρχει. Η περιοχή πρασίνου δεν υπάρχει πάντα στις παιδικές χαρές ιδιαίτερα όταν αυτές έχουν πολύ μικρό μέγεθος. Εάν υπάρχει σπάνια συνδέεται με τους υπόλοιπους χώρους λειτουργικά. Τα δέντρα είναι τοποθετημένα τυχαία χωρίς να γίνεται καμία πρόβλεψη για τον σκιασμό των χώρων καθιστικού και παιχνιδιού.

Η συντήρηση είναι ελλιπής και γίνεται συνήθως μετά από ενημέρωση των χρηστών. Σε συνάρτηση με τον μεγάλο αριθμό των βανδαλισμών που δέχονται οι χώροι αυτοί προκύπτει ανάγκη για φύλαξη των χώρων αυτών.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΧΑΡΕΣ

Είναι προφανής και αυτονόητη η αναγκαιότητα παροχής ασφαλών παιδικών χαρών για τα παιδιά. Εργασία του Κέντρου Έρευνας και Πρόληψης Παιδικού Ατυχήματος αναφέρει ότι κατά τη διάρκεια ενός μόνο έτους, 777 παιδιά, ηλικίας έως 14 ετών, έφτασαν στα εξωτερικά ιατρεία του Νοσοκομείου Παιδών "Αγλαΐα Κυριακού" όλα τραυματισμένα σε παιδικές χαρές που βρίσκονται στη Αττική. Συγκεκριμένα στα 19.214 ατυχήματα που καταγράφηκαν το 1996 σε 4 νοσοκομεία της Αττικής τα 1109 (5.8%) σημειώθηκαν σε παιδικές χαρές. «Η πηγή του κακού δεν είναι μόνο η ελλιπής συντήρηση αλλά και οι βανδαλισμοί που δέχονται οι χώροι αυτοί. Μάλιστα το ποσοστό των βανδαλισμών είναι υψηλό, το οποίο ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες φτάνει το 4% ημερησίως» (ΕΘΝΟΣ, 17/9/2003).

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΧΑΡΩΝ

Στην χώρα μας έχουν τεθεί σε εφαρμογή από το 1998 τα πρότυπα ασφαλείας που ισχύουν στην ΕΕ για τον εξοπλισμό των παιχνιδότοπων και τα δάπεδα. Τα πρότυπα αποτελούν οδηγό καλής πρακτικής και καθώς η εφαρμογή τους δεν είναι υποχρεωτική, δεν τηρούνται από την συντριπτική πλειοψηφία των φορέων υλοποίησης (Δήμους). Σε επίπεδο σχεδιασμού του χώρου τα πρότυπα δίνουν πολύ περιορισμένες πληροφορίες. Ο μελετητής απλώς μπορεί να ανατρέξει σε αυτά, ώστε να προδιαγράψει τον ελεύθερο χώρο που χρειάζεται να υπολογίσει γύρω από το κάθε παιχνίδι και να βρει οδηγίες για την χωροθέτησή του μέσα στη παιδική χαρά. Οσον αφορά τον εξοπλισμό, για κάθε κατηγορία παιχνιδοκατασκευής αναλύονται τα μέρη από τα οποία αυτή αποτελείται και δίνονται οι απαιτήσεις ασφαλείας που αυτά πρέπει να πληρούν. Στις οδηγίες που αναφέρονται στην εγκατάσταση, τον έλεγχο, την συντήρηση και τη λειτουργία ο κύριος του έργου βρίσκει ένα